

K R E Š Ť A N

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — — — 2 zl. — kr.
 Na pol roka — — — — 1 " — "
 Na štvrt roka — — — — " 60 "

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia :

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
 a
GERHARD NÉMETH.

Redakcia a vydavateľstvo : V Budapešti
 VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
 pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
 Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je
 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA
 Hírlap-Könyvtár-
 Növedékny
 1898. évi 1412

Ale ta už mám!

Pohanský smer.

ni jedno stololetie nevyzeralo snáď tak smutno, ako naše; toto je tá hviezda, ktorá s veľkým bleskom oslepila aj mnohých oči, a odrazu sa ztratila. Smer jej bol veľmi divotvorný a taký je aj teraz. Spotvorený je celkom. Málo kde najdeme rovnú čiaru, málo kde sa nám predstaví istý bod, podľa ktorého by sme mohli skúmať jej položenie: všetko akoby v povetří skákalo a tančilo, a odrazu sa rozplasklo a zmizlo.

Toto je obraz terajšieho stololetia. Nedokonalé je vo všetkom; lebo duch Kristov sa mnohým zo srdca ztratil, takí chodia, ako pobalamutení, sťa by im jedno kolečko chybovalo. Tak je; chybuje. Chybuje pravá viera v Bohu, ktorá človeka posilňovala, osviecovala, povzbudzovala; chybuje láska k bližnému, ktorá ho obetivavým, milosrdným a citlivým učinila v každej ťažkosti; a chybuje nádej na lepšiu budúcnosť, v ktorej by sa mravy kresťanské zas vo svojej kráse a nežnosti mohli povzdvihnúť.

To nemôže byť smer kresťanský, lebo takto Kristus Pán nevyučoval; lež jedine len smer pohanský, ktorý sa vo všetkom pýchou nadúva, aby mohol premôcť vieru tú svätú, ktorú Kristus Pán ohlasoval. Na miesto jedného pravého Boha ctí celé množstvo bohov, ktorí ani nevidia, ani neslyšia, ani pomoci neposkytnú. A k týmto sa utikajú mnohí boháči a spolu aj mnohí chudobní: oni nevidia, že takto nivočia vážnosť svoju ľudskú, na posmech privedú samých seba, potupia najsvätejšie zásady: ích po tom nič; bohov pohanských nasledujú.

Kto je ten muž, ktorý by sa nedal zapredať? Či ich mnoho najdeme? Či väčšia čiastka inteligencie nezapredá svoje presvedčenie za pár mizerných zlatých?! Všetko sa dá podplatiť vynímajúc samostatných občanov, ktorí nezávisia od jejích moci. Tak to vyziera, ako kedysi tam v pohanskom Ríme, keď tieto slová platily: „Romae sunt omnia venalia; v Ríme sa dá všetko za peniaze prekonať.“ Ano, všetko; a v tomto je náš vek najlepšie podobný tam tomu. Nič nemá vážnosti, len jedine peniaze. Vláda milióny rozsýpa, aby si mohla väčšinu nadobudnúť, a keď ani toto nepomáha, da strieľať na voličov, aby mohla zvíťaziť. O toto je veľmi strašné položenie! Brat brata zapredá; syn otca prenasleduje; otec dietky nivočí; lebo musí napomáhať tú tyranskú moc, ktorá nezná zákona, nechce

slyšať hlas svedomia, nemá žiadneho milosrdenstva nad biednym ľudom!

Vlast, národ, Boh, svedomie sú za hlúpe táraniny vyhlásené; jedine len sebeckosť panuje. Každý na to myslí, kde by mohol k niečomu prísť, aby bez starosti trávil život svoj. To, že mizernejším bude nad posledného žobráka, ktorý nezapredá presvedčenie svoje, nič nerobí; ved' peniaze osladia všetko. Kto predstaví mastnejší hrniec, toho budú takíto potrimiskári nasledovať; kto dá lepší úrad, za toho aj s najväčším nepriateľom vlasti sa spoja; kto sype peniaze a hranicu rozdáva, za toho aj Boha svojho zapredajú, lebo nemajú opravdivej vzdelanosti, ktorá sa v ráze človeka javí.

Že títo sa odovzdajú tým najväčším náruživostiam, samo sebou sa rozumie; radosť majú z toho, keď môžu biedneho olúpiť; tešia sa nad tým, keď môžu spravodnosť nespravodlivým spôsobom premôcť; všetko obetujú za to, aby hriech panoval, a cnosť bola potupená. Aj ten pohľad na rázneho človeka hodený je so zlošťou, a podlosťou prepĺnený. Čo je vznešené a krásne, všetko im smrdí; lebo oni len v hnusnej vode sa ľúbia kúpať. Podobní sú istému zvieraťu, ktoré tie najhnusnejšie miesta ľúbi, a tak stlštne, že keď by ho nezabil, od vlastnej tlstoty by muselo zdochnúť. Takto dochnú morálne všetci tí, ktorí patria medzi týchto vybieraných vtákov; oni sú pohani, a ponevác pokrstení sú, zapredali ale vieru svoju, nechcejú ju vyznávať: duševne nemajú žiadneho života; tak vyzierajú, ako by boli zdochnutí.

Týchto sa musíme najviac chrániť a varovať; lebo čo nikto není vstave, oni to prekonajú. Keď vidia pobožní ľud pohružený do pobožnosti, ho vysmieľujú; keď kňaz káže o večných pravdách, a napomína veriach, aby sa na pravú cestu obrátili, ho za chudiaka vyhlasujú, ktorý zástoj komedianta hrá; keď vyluhuje sviatosti, len za takého čarodejníka ho držia, ktorý bosorácke slová vraví a ohlupuje ľud; a keď sa zaujme za veriach svojích v každom ohľade, za sedliackeho kňaza je považovaný, ktorý není vstave väčšej spoločnosti sa predstaví.

Že je toto pohanstvo v tom najvyššom stupni, každý musí uveriť. A v tomto hrá židovstvo všade hlavný zástoj. Ako kedysi židovstvo bolo obraniteľom proti modlárstvu skrz to, že vo starom zákone len v jedného, opravdivého Boha verilo: tak je ono teraz rozsievateľom novomódneho pohanstva skrz to, že všade len proti cirkvi Kristovej zúri. Či ste

nevideli, čo robili židia pri volbách? Kto sa najbezočivejšie držal? Či jejich privrženci nepáchali a nepáchajú tie najpotupnejšie hriechy? Či oni neprivádzajú kresťanské mravy o jejich krásu skrz to, že nivočia ľud, v náboženských citoch ho urážajú, tak hmotne, jak duševne ho prenasledujú? Áno čo pohanského sa nachádza — smelo môžeme povedať — to všetko pochádza zo židovstva, lebo židia v terajšom položení, sú horší od tých najbezbožnejších pohanov. Oni nemajú viery, neznajú spravodlnosti, nevážia si svoje náboženstvo, potupujú naše; vo všetkom chcjú byť pánmi, a každý im musí byť podrobeným.

Nuž kto sa chce presvedčiť o tomto, ten nech ide do hlavného mesta krajiny našej. Tam vidí taký zptúch pohanský, jakého snád' nikde na svete; liberáli, židia, socialisti, anarchisti, nazarení a Pán Boh vie ešte, ktorí rozsievajú novomôdneho pohanstva semená. To je strašný zjav, ale vec sa tak má; katolíctvo s jeho večnými pravdami je za hlúposť vyhlásené, a ne jeden papľuch židovský si tú smelosť dovoľí, že horlivého kňaza kresťanského opluje.

Súdte z toho, jaký život tam panuje. Pohanstvo v mnohých vrstvách, bárs aj vznešené príklady bohobojnosti nechybujú. My máme ťažké povinnosti pred sebou. Smer pohanský, ktorý po celej krajine sa začína rozsievať, musíme udusiť. Ludová strana proti tomuto najväčnejšie bojuje; to je ten cherúb, ktorý s ohnivým mečom vyháňa bezbožných lotrov z chrámu Pánovho, ktorý ho srúcať chcjú. Bojuje neohrozeno, a smer kresťanský bár pomáľ, ale predsa väčšmi začína sa rozširovať. Jej privrženci sú skoro všetci preniknutí zásadami svätými, ktoré ona hlása, a hotoví sú za ne aj život svoj položiť; lebo vidia, že smer pohanský, ktorý židovstvo spojené s liberálmi rozširuje, do strašnej záhuby privedie vlasť našu.

Víťazstvo musí nasledovať; tí novomôdní pohani, keď aj zvíťazili a zvíťazia, vždy budú zkolomútení, lebo nespravodlivosťou zvíťazili. O nebojte sa, milí čitatelia! Boh sa nedá posmievať; za čas môže nespravodlnosť a drzá moc zvíťaziť, ale jej zpotupenie bude tým väčšie. Božské mlyny pomáľ, ale isto melú; prinde čas, kde kresťanstvo znivoči divého nepriateľa pohanského; rozpadne sa moc jeho, a ani chýru nezostane po ňom. Našou povinnosťou je: všemožne smer kresťansko-katolícky všade rozširovať; židovstvo povzbaviť jeho veľkých práv zákonitou a dovolenou cestou; a hmotne povzdvihnúť ľud náš, aby on nebol viac otrokom takýchto bezbožníkov. Smer pohanský len takto zničíme. Boh nás neopustí;

on dá vytrvanlivosti, lebo o jeho svätú vec sa deje, ktorá dost už potupená bola.

Smelo sa teda do práce za smer kresťanský a za zničenie novomôdneho pohanstva! Kto aj teraz ešte spí, ten je horší od posledného pohana, a nezaslúži nič inšie len, aby bol vyvrhnutým z cirkve svätej.

Ján Žilinský.

Odhalený, ľud mamiaci, liberalismus.

Veľký priemysel, malý priemysel a kupectvo.

Doplňujúcou čiastku panovania kapitálu je medzinárodný veľký priemysel, ktorý bez potrebných predpodmienok, čili bez surovej látky a zbytočnej robotníckej sily, len preto, aby isté pole zaujať mohol, s cudzím kapitálom na bárs ktorom mieste sveta veľké usadlická zakladá, cenu surových látok zmenšuje, s krivdou úrody cudzú látku užíva, robotníctvo svojej moci podriaďuje, jeho zarobok snižuje, v mravoch ho kazí a ženie ho do náručia pustošiacieho liberalismu. Väčším dielom falšovaním dorábä, klame tvoriteľov, a takým spôsobom nadobudnutý zisk nesie na peňažné tržisko internacionálne, čili lepšie rečeno vyťahne z obehu národného. Pustoší a rúca miesto toho, že by obecné blaho podporoval, jako by to činil na stálom základe od opravdivého štátu podporovaný priemysel národný.

Nie v menšej, miere podkopal veľký kapitál aj kupectvo našej vlasti, ktoré, ako to zo zkušnosti vieme, miesto toho, že by skrz znalcov podporovalo obchod medzi dorábajúcim a troviteľom, dostalo sa do rúk zástupu ziskuchtivých gšeftárov, ktorí potom každý tovar — bárs ani jeden, abo druhý ani potreby nemá — v nádeji zisku pokupia a z ruky do ruky dávajú tak, že lež on od dorábajúceho k troviteľovi príde, už je cena náramne zvišená, a oba sú oklamaní. Lenže ešte aj malé kupectvo zmenšil veľký kapitál s tým, že si nastaval sklady (magaziny). Falšovaný tovar veľkého priemyslu po hromadách leží v týchto skladných domoch a ich nízka cena krky vykrúti každému poriadnemu kupectvu, ktoré dobrý tovar nemôže dať za tú smišno nízku cenu, za ktorú veľké priemyselníctvo predáva svoje falšovaniny na oko obstojné a neráz váblivé. A tak vandruje potom zisk na tržisko medzinárodného tržiska peňažného, tak hynie

trieda kupcov, ktorí najviac zväčšujú ímanie vlasu, tak zostanú neodvislí občania poslušnými otrokami veľkapitálu. Malý priemysel ztratí neodvislosť a stone pod jarmom veľpremyslu. Lenže zkáza triedy neodvislých občanov je práve tak nebezpečná národu, jak hriechne je listivé odňatie poriadneho zárobku.

Toto je teda tá trieda národa, ale čo vravím, trieda národa, keď ona nemá vlasti, a tak ani k národu vlasti nemôže sa počítovať — lež tá všemeštianská hrba ľudí ziskuchtivých, ktorým liberálnym nazvaný smer celkom otrocky vo všetkom poslušný je.

Táto trieda výstupu je proti všetkým triedam vlasteneckým, národným, ktoré tvoria vlast a sa zaoberajú so stárou reálnou prácou dorábania — lebo skladá svoju nádej a dôveru v štáte, ktorý je jej za chrbátom, — lepšie rečeno, v spoločnosti záujmov, ktorej panovanie na ňu sa opiera, ktorej život ona sebe zabezpečuje a ktorej silu si vyjednala pre seba.

Podáva: *dr. Čachtičan.*

POLITICKÉ CHÝRY.

Politická prosba. Našich ctených privržencom vrúcne a úctyplne prosíme, aby ľudovým vyslancom sdělili všetky násilenstvá a šliapanie zákonov, aby sa galibe čím skorej mohla interpelláciou cesta zamedziť. Keď aj nepomôže sa vždy, ale aspoň zahania sa vinníci, ktorých kúsky odhafujeme a snáď polepšia sa.

Nové volby v Srbsku. V Srbsku nové volby budú. Liberáli bojujú proti radikálom. Vláda hovorí, že jej je jedno, nech zvíťazi hocktorá strana pri týchto voľbách. No chovanie jej predsa len to ukazuje, že radšej by mala liberálnu väčšinu; už sa aj usniesla s vodcom liberálov, bývalým regentom Rističom, že pri voľbách liberálov bude podporovať, ktorí zas jej musia byť na pomoci, a na nichže bude sa opierať. Liberálov považujú tam za lepších hazardíkov, nežli krajných radikálov.

Najnovšie nariadenie. Minister vnútra najnovšie vydal nariadenie, dľa ktorého štátni pravotári majú právo osloviť poštarov, aby im na pomoci boli v prekazení expedovania: a síce na kríž zaviazané zásielky hneď sa môžu preskúmať; zapečatené balíky ale od sudcov zhabané byť môžu. No na toľko ešte nepokročilo ministersvo v sebaopovedomí nikde, jako u nás. Tedy už nenie u nás listovného tajemsta; bez trestu môže kráľ. pravotárstvo otvárať na pošte zásielky.

Nová strana politická vo Francúzsku. Vo Francúzsku nová strana chce sa sriadiť, ktorej programm z toho má pozostávať, že Francúzsko francúzske má byť; Francúzsko totižto doposiaľ nasledovalo Anglicko a Nemecko medzi iným aj v tom, že

kalvínom a židom lahodilo, ktorí primerano desaťkrát toľko miest zaujali v úradstve, nežli katolíci. Pravdepodobne prospech bude korunovať snahy týchto mužov, ktorí sa na utvorenie tejto strany chytili.

Správca ostrova Krety. Jako ruské noniny „Moskovskija Vjedomosti“ rečené píšu, grécke knieža kráľovské Juraj v mesiaci juli ma byť vymenovaný za správcu ostrova Kréty. V mesiaci apríli ale k cárovi má ísť na výsluch Juraj; ktorę okolnosť vraj v spojenosti by mala byť s jeho vymenovaním.

Sotva bude čo z vyrovnania. Politické pomery v Rakúsku pre vládu neprajnejšími sa staly. Tí vyslanci totižto, ktorí tak dávno prevádzali pod Bádénim obštrukciu, do veľikej noci sú ticho, odpočívajú, keď ale vyrovnanie bude na dennom poriadku, v tej najtuhšiej a najväčšiej miere silou mocou postavlia sa naproti. Jako rakúske noviny píšu, ani gr. Fr. Thun nebude v stave previesť vyrovnanie.

Níže s daňou pozemkovou. Občania mesta Szabadky zadali na snem krajinský spisobnú prosbu, aby snížila sa pozemková daň, ktorá vraj privysoká je. Vyzývame všetkých ctených občanov Slovenska, aby nasledovali dobrý príklad Maďarov občanov v Szabadke. Treba sbierať podpisy voličov a nevoličov po okresoch a s pripojenou prosbou menoslov podpísaných odovzdať patrižnému krajinskému vyslancom, ktorý povinný je odovzdať petíciu predsedníctvu snemovne krajinských vyslancov. Keď sa pojednávať budú tieto petície, ľudová strana žiadať bude menovité hlasovanie, aby ľud vedel, komu záleží na záujmoch ľudu, a ktorým vyslancom záleží na bursových záujmoch.

Rakúsky kvóťový výbor, ktorý 24. marca volil sa v rakúskej snemovni vyslancov, pozostáva z nasledujúcich členov: Ebenboch, Fört, Janda, Jaworski, Menger, Schwegel, Steinvender, Zedtwitz. — Potom bez všetkej prekážky sostavila sa rakúska delegacia.

Prvé zasadnutie delegácií bude 2. mája, a síce v Judapešti; ponevác ešte nerozhodlo sa v záležitosti kvóty, preto rozdelenie obecných farchí medzi Rakúskom a Maďarorságom nebude podrobené pojednávaniu delegácií.

Predsedníctvo snemovne vyslancov v Rakúsku. Jako to už spomenuté bolo, za predsedu bol zvolený Nemeč dr. Fuchs; 23. marca boli zvolení aj podpredsedovia a síce Ruthen Ferjančič a Rumun Lupuj. — Po smrtnej nedeli ešte štyri zasadnutia boly: veľkonočné prázdniny potrvajú do 20. apríla. — 29. apríla ale už v Judapešti budú mať zasadnutie delegacie.

Volby v Rjeke. V Rjeke bude voľba mestských zastupiteľov (výborníkov), ako noviny píšu zas budú autonomisti, ktorí bojujú za neodvislosť mesta a za taliansku reč, vo väčšine, čo jestli stane sa a za mešťanostu Maylender bude zvolený, rozloženie sa výbor. Lenže autonomisti už popúšťajú.

Obrazár Karol Pulsky dľa výroku kráľovskej kurie je nepripočítateľného rozumu, pomätily sa mu modzgy, a síce preto, že už v 12. roku mal horúčku: keď ale juristom bol, pichli mu nožom do hlavy; pred troma rokmi ale s kúnštára koňa dolu spadol. Tedy oprávnená je tá mienka, že pomätily sa mu modzgy. — Tedy liberálovi Pulskému nič sa nestane.

Krajinský snem.

Snemovňa vyslancov.

Zasadnutie 23. marca.

Do kvótového výboru tí istí boli zvolení, ktorí predtým. A síce: gr. A. Apponyi, Max Falk; A. Hegedúš; F. Horánsky; L. Lang; A. Matlekovič; A. Pulszky; K. Széll; K. Tisza; M. Tomasich. — J. Sághy tak začal rečniť, že nenie blažený Uhor. Napádal vládu, že zpotvorila liberalismus a uviedla panovanie násilia. Neprijal rozpočet. — Neodvisliak Viktor Pichler na oči vyhodil vláde, že len na toľko je liberálna, na koľko smeje sa, keď ľudáci rečia. Vystúpil proti tomu, aby sa v kostole politisovalo. (Visontai: L'avičiaci nenie povolane zastávať vládu! — Hubík: Hybaj vládu zastávať!) Kossuth začervenal sa, mnohí neodvisliaci vyšli zo snemovne. Pichlerovi nikto neeljenoval. Fraňo Šima vyrátal, že pri volbe každý hlas stál vládu 50 zl. Ďalej pýta sa, od 20 rokov čo dobrého vykonala vláda. Dokázal, že dovoleno je v kostole politisovať. L'avičiaci bez pomoci a bez moce stojí proti mamelukom. Rozpočet neprijal. — Hlavný mameluk Bánffy bráni sa. Vláda vraj seba-povedome môže pozrieť na to, čo doposiaľ vykonala. Proti socialismu len násilie je dobrým prostriedkom. Spomenul, že farár Ondrej Rojko hlása v Krestane, že aj apoštolovia boli antisemiti, čo sa Bánffymu nepáči. Ján Asbóth odsekol Bánffymu, že ľudová strana je politická. Nádej má, že pri najbližších voľbách aj židia budú podporovať ľudovú stranu.

Zasadnutie 24. marca.

A. Hegedúš odpovedal Horánszkemu, že jesto základu k tomu, aby človek nie tými najvesešími farbami predstavoval položenie krajiny. Kapitál vraj nenie bez dane. (Ale čo je to za daň proti pozemkovej. Red.) Potom zastával veľkapitalistov. Sedliakom odporúča, aby nasledovali Francúzov a Rusov, ktorí v lete roľníkmi sú, v zime ale inej roboty sa chytajú. Dokazoval ďalej, aká múdra, usilovná a pracovitá je naša vláda pod kalvinskou hlavou — Potom zastával židov. — Dr. F. Horánsky po slovách Hegedúša rád by dal vážnejší smer dohode. Bánffy chcel krky vykrútiť zákonom. Zatracaje násilne vladárenie vlády. To je vraj znovupadnutie pod turecké jarmo. Tisza veľmi moc myslí o sebe. Hospodári nesmia sa už väčšími daňami obťažovať. Kam-že by to viedlo? Treba starať sa o malých statkárov! Keď na železnú bránu vedeli 28 millioňov vynaložiť, prečo neobetujú nič na malých statkárov? Títo neni sú už v stave ďalej tie farchy znášať. Zlé je položenie chudobného človeka. — Veľký mameluk L. Lukáč uznal, že nenie priam dobre malým statkárom u nás. Preto ale netreba zúfať. Ponosuje sa, že lavičiaci neveria vláde a ju len osočujú. Aj tak je vraj nepokoj, netreba pestovať ho. Snáď sa vraj podarí túto vládu sbuktatovať, ale potom nastane bieda a tyranstvo. (No nemyslíme. Red.) Na krátko bránil sa proti Horánszkemu aj Hegedúš.

Zasadnutie 26. marca.

L'udák Ján Molnár oznámil dve interpellacie. — K dennému poriadku prehovoril Fr. Kossuth. Ponosuje sa, že národ už bez citu zostáva, nešíma si ani tie najväčšie urážky a poklesky. Vážny človek len smutný môže byť nad terajšími pomerami. Ostro napádal ma-

meluka Hegedúsa. Mameluci shovárali sa, neodvisliaci ale nhnnevano kričali na nich: Ticho budzte, čušte! Mameluci ďalej shovárali sa, ktorých aj Kossuth napadol a rozpočet neprijal. — Veľký mameluk Darányi rečnil, medzičím lavičiaci, aby vrátili mamelukom, tiež shovárali sa celkom na has o zábave, o koňoch. Naraz zvolal Meszlényi: Poďme von, chlapci a neodvisliaci v skutku von vyšli: Minister rečnil bez všetkej zaujímavosti. Odpovedal mu Kossuth reknúc: ministra Darányiho nenie možné vyliečiť. Ohromným kladivom udre vedľa klinca a škriepi sa, že na hlavu klinca trafil. (Smiech). Aj veľký mameluk Perczel rečnil. Potom hlasovanie nasledovalo. Všetci neodvisliaci proti rozpočtu hlasovali. Pri podrobnom pojednávaní ohlásil sa gr. Ičo Tisza, ktorý len Apponyiho a Horánskeho šparčať chcel, ale len chcel, lebo títo si jeho slová nevšíkli. Navrhoval, aby notára aspoň z polovice štát platil. Potom ten nesmysel vypustil z úst, že v Uhorska katolícke náboženstvo len jedného nepriateľa má, a to je dľa jeho kalvinských modzgov prepiatych ľudová strana. Molnár stal hore. Mameluci kričali; najviac napínal hrdlo Ďurko Kubinyi, ktorý až vtedy prestal škrečať, keď sa mu pohrozil predseda, že ho naučí poriadok. Na to utíchol Ďurko a nehniedzil sa viac. Molnár kapitálne vyplácal ministrov radom. Prečítal odseky zo slovenských novín, ktoré vláda podporuje: a tie odseky veru neboly maďarónske. Aj ľudák Buzáth ostro vystúpil proti Bánffymu. Napadol aj Pichlera (neodvisliaka), ktorý keď sa bránil, len Olay schvaľoval slová jeho. — Molnár interpeloval ministra pravosúdia, že vládou podporovaný týždenník darmo rozposielaný búri proti kňazom (či to nenie ten Opratový? Red.), tedy jako spraví poriadok minister pravosúdia s tým týždennikom? — Potom na otázku vzal ministra vnútra, že na vidieku zdvihujú census, aby mohli voličov z menoslova vynechať; ktorých len v Nitriansku vyše 6300 vynechali.

Zasadnutie 28. marca.

Sotva bolo 20—30 vyslancov prítomné, keď Berzeviczy zahájil zasadnutie. Po dakolkých slov vyslanca Buzátha, zákonný návrh o rozpočte prijatý bol. Nasledovalo pojednávanie návrhu odpisu na kráľa. Bez dôkladnejšej dohady aj ten sa prijal. Prijalo sa aj viac menších návrhov. Predseda Berzeviczy na vedomie dal vyslancom, že na druhý deň v tretiom čítaní bude sa hlasovať na dnes prijaté návrhy. Chytró vzalo koniec zasadnutie.

Zasadnutie 29. marca.

Zasadnutie veľmi krátke bolo; vyplnilo sa tretím čítaním zákonného návrhu o rozpočte. Hlasovanie dľa vôle mamelukov vypálilo. Predseda oznámil, že 30. marca len interpellacie budú v reči.

Zasadnutie 30. marca.

Minister Perczel odpovedal Móćimu, že vo Várge na tom ľudovom shromaždení ten slúžny nezachoval sa dobre. Slúbil násilenstvu zamedziť cestu. Wlassič osvedčil sa, že nepoveril Ruffiho, aby Zlatárymu infulu slúbil. — Perczel zastával proti interpellácii Pichlerovej policajov. Pichler neprijal odpoveď, snemoveň ale hej. — Minister ďalej zastával policajov aj proti interpellácii Bodovej, ktorý napadol ich, že prehľadávajú domy socialistov. Väčšina prijala odpoveď. — Minister Erdély odpovedal Polónymu, ktorý ho bol interpeloval v záležitosti uistujúcej spoločnosti Newyork rečenej, že na celom rade chce vláda do

poriadku doniesť uistovanie, v ktorej záležitosti predstre sa vyslancom zákonný návrh. Mameluci prijali odpoveď ministra. — Veľký mameluk *Bánffy* odpovedal Kossuthovi, ktorý interpelloval v záležitosti napadnutých práv slobody. Zapieral, že by sloboda tlače a shromažďovania tu napadnutá bola. Veľmi rozhorčené výkriky pretrhávaly reč hlavného mameluka. Mameluci prijali jeho odpoveď. Potom prešlo sa na denný poriadok. 11. apríla bude mať krajinský snem spoločné zasadnutie; ináče denný poriadok až 13. apríla sa podrobí rozhodnutiu.

Len seba postrieľali.

Hlúpy to strelec, ktorý na miesto srnky zastrelí capa. Ešte hlúpejší ten strelec, ktorý takú flintu berie do ruky, ktorá je rozpukaná. S rozprázkanou flintou alebo pištoľou strelec len sám seba pokaličí. No 26-ho marca vidieť bolo na našom uhorskom sneme mnoho hlúpych liberálnych strelcov, ktorí na mušku vziať chceli tú „nebezpečnú“ ľudovú stranu, avšak špatno pochodili. Zarzavá, rozpukaná liberálna flinta vypálila a trafila — pánov liberálnych strelcov.

Už viackrát pomlúvali našu ľudovú stranu, že búri a podpaľuje nenávisť medzi rozličnými náboženstvami a národnosťami Uhorska. Nazvali nás pánslavmi, vlastizradcami a nepriateľmi maďarskej úradnej reči. Túto zarzavú a rozpukanú flintu pomlúvania i teraz pri pojednávaní krajinského rozpočtu vzali do ruky. Ale stará flinta vypálila nazad a špatno pokaličila švárne, vymastené tváričky hlúpych liberálnych myslivcov.

Pánov liberálov ukrutne škrelo, že nielen ľudoví naši vyslanci, lež i strana grófa Apponyiho opovážila sa pravdu povedať liberálnemu stádu. Liberáli pajedili sa, keď i gróf Albert Apponyi, bárs nepatrí k ľudovej strane, predsa verejno povedal, že v Uhorsku už vyše 25 rokov napanuje sloboda a rovnoprávnosť, lež iba násilenstvo a obstrihávanie práv občianskych.

Dokázal to menovite tým, že poukázal na naše uhorské volby a na úpadok a umenšovanie voličov. Pýtal sa, že aké je to „rozširovanie slobody“, aký je to „pokrok“, keď teraz o tisíce a tisíce menej má Uhorsko voličov, nežli pred 25 rokmi. To je zrejším znakom, že občania budú chudobnejú, alebo bezprávne pozbavení sú svojho občianskeho práva. Liberalismus, pravdivá slobodomyselnosť požaduje rozširovanie slobody a práva, a hľa, u nás pod liberálnym kepienkou rozširuje sa otroctvo a svezôľa. Myslia si, že boj proti cirkve a odsacovanie náboženstva, to má byť tá slobodomyselnosť. Toto bol obsah reči gr. Apponyiho.

Liberáli ovesili nos, keď gróf Apponyi nie proti ľudovým vyslancom, lež naopak, proti liberálnym rytierom svoju zbraň obrátil. Smutno sklopili oči, keď i Horánszky, predseda strany Apponyiho tiež nemilosrdno stúpil liberálom na otlaky a hodnoverne dokázal, že Uhorsko chudobnie, upáda a menovite, že roľníctvo na vnivoč vychodí pri terajšom liberálnom hospodárení.

Proti týmto závažným rečiam chceli sa brániť páni liberáli a poslali do boja mladého Štefana Tiszu, ktorý nedávno zostal grófom. Tento synáček starého Kolomana Tiszu, bývalého ministerpredsedu, tiež uznal, že roľníctvo upáda, ale *pozemkovú daň nemožno vraj znížiť*, lebo by to len veľkým statkárom osožilo. Je to taká múdrosť, jakú ten pekár preukázal, keď nechcel darovať chleba hladujúcej rodine, lebo deti majú menšie ústa, nežli otec, a tak deti menej by ziedly. Nech hladujú deti, lebo otec má väčšie ústa!

No mladý pán Tisza pri tejto príležitosti nemohol prenechať, aby dľa túžby svojho kalvínskeho srdca i katolíkom dobrú radu neudelil. On *čo kalvín* najlepšie musí vedieť, čo je „nebezpečné“ pre cirkev katolícku. Jako by aj nie! Nemec najlepšie vie, čo treba Uhrom. Talian najlepšie vie, čo treba Slovákom. Sliepka najlepšie vie, čo škodí pivu. I kalvín Tisza najlepšie vie, čo škodí katolíckej cirkvi. Škodí jej vraj najviac — *ľudová strana!* Rímsky pápež vyznačil ľudového Jána Molnára pápežským prelátstvom, vyslovil svoju vďaku ľudovej strane za pozdrav a písal vodcom ľudovej strany, že „presvedčil sa, že všetci (ľudoví) usilujete sa vieru zastávať.“ No kalvín Tisza lepšie vie, než rímsky pápež, že ľudová strana „je jedínským nepriateľom katolíctva v Uhorsku!“ Zaiste viac budeme poslúchať kalvína a liberála Tiszu, nežli rímskeho nášho svätého Otca! Zaiste otázka je, či katolík gróf Apponyi pôjde za kalvínom Tiszom radšej, ako za pápežom.

Liberálni rytieri skoro z kože vyskočili, keď mladý Tisza liberálne tláchaniny svoje prednášal. Kričali, vrieskali, rukami plieskali, keď Tisza ľudovú stranu zničť chcel ústami svojimi, keď bojoval a sekal ustami-zubami proti tej ľudovej strane, ktorá dľa „Opravdového Krestana“ — ani len „nejestvuje“, a ktorej sa vraj čo malého „štenaťa ani len husi a sliepky nelakajú“ a ktorej si už „nikto nevsimne.“ Takto písal 7-ho novembra vlni pán „opravdový“ liberál, a hľa, teraz po štyroch mesiacoch mladý pán liberál Tisza naľakal sa tej strany, ktorej ani len husi a sliepky nelakajú sa. To je smelý rytier, pravda!

Naša ľudová strana vraj ani „nejestvuje“

dľa tej „opratovej“ múdrosti. Nuž na kýho čerta chcete proti nej bojovať! Prečo volal kalvín Tisza Apponyiho i každého, aby sa obrátil „proti tomuto nepriateľovi“, ktorého sa ani sliepky nelakajú!

Dľa liberálov teda strana ľudová je nepriateľom „csvety, pokroku, náboženstva i uhorskej krajiny.“ Nuž a prečože napomínal milostivý náš kráľ hlavných županov v tom millennárnom roku, aby spravodlivosť vysluhovali každému „*bez rozdiel u strany!*“ Hľa, pán liberál Tisza zabudol už na tie kráľovské slová. On do boja volá „všetkých“ proti ľudovej strane. Darmo je. I jeho tatik, Koloman Tisza, tiež rečnil v Pápe na kalvínskom shromaždení, že „my (kalvíni) zvíťazíme *proti všetkým.*“ Takto rozširovať chcú pokoj a svornosť, keď bojovať a „zvíťaziť“ chcú nad „všetkými!“ Kto sú to tí „*všetci!*“ Rozmýšľajte nad tým, drahí bratia!

Avšak páni liberáli neradovali sa dlho. Čím väčšmi vrieskali po reči Tiszovej, tým viac ovesili nos a tým viac triasla ich zima, keď rečniť začal náš ľudový Ján Molnár. Ani k slovu nechceli ho najprv pripustiť, kričali, vrešali a tak prekaziť ho chceli, aby tú svoju „lásku ku slobode“ dokázali. Revaním svojim dokázali, že boja sa nášho Molnára, lebo veď na slabého komára nik nekričí a nereve.

No náš Molnár poriadno umýval i bez mydla pánov naplašených liberálov. Nejsamprv predložil, že ľudová strana akú chce reakciu t. j. aké *zpiatočnictvo*. My chceme ist *vozpät*, ale len ku právam našim, ktoré ste nám shabali. Potom poukázal na tie *milliony*, ktoré i liberál Rohonczy spomenul, keď uznal, že 5000 zl. dostal na voľbu, bárs nemal proti sebe kandidáta. Liberálov ovšem omínalo, keď náš Molnár na oči im vyhodil, že pomocou ohromných peňazí naverbovali svoju väčšinu. Ani to sa im nepáčilo, keď Molnár spomínal, že nielen ľudová strana neľúbi židovských úžerníkov, ale že i liberáli bočia od nich, ale liberáli *len tam* opovážia sa hovoriť proti takým úžerníkom, kde niet *prítomných* židov. Ani to nepotešilo liberálov, keď Molnár dokazoval, že nie ľudová strana umenšuje vážnosť úradníkov, lež ničia si ju sami úradníci, keď s ľudom neľudsky zachádzajú a zákon nohama šliapu.

Veľmi začali sa hniezdiť liberálni otcovia vlasti, keď Molnár vyprávať počal o tom vždy omálanom nevlastenectve ľudovej strany. „*Verrejno vyznáme, — riekol, — že my i národnosti zastávame a brániť ich budeme vždy, lebo my hájiť chceme právo každého.*“ Teda nielen Maďarov, lež i iné národnosti, t. j. Slovákov, Nemcov, Rumunov atd. uspokojiť chce náš ľudový Molnár,

ktorý ani slova nevie slovenky, ale preto čo statočný Maďar všetkým národnostiam chce dať to, čo im dľa národnostného zákona z r. 1868. patrí

Liberálni „*priatelja slovenského ľudu*“ divoko začali kričať, keď náš ľudový Molnár osmelil sa povedať, že tento národnostný zákon „*jest len na papieri,*“ ponevác ho liberáli nezachovávajú a nedajú nemaďarským národnostiam to, čo im patrí. Teda čistý Maďar, ľudový Molnár smelo ohlásil sa za zákonné práva Slovákov, Nemcov, Rumunov atd.! a páni liberálni vyslanci slovenských okresov zazlievali mu to a okrikali sa naň! Ano páni liberáli vedia sa líškať Slovákom svojim „*rodákom,*“ ale len vo svojich „opravdových“ liberálnych novinkách; na sneme ani jeden liberál z Trenčianska, z Oravy nemukne za národnostné práva Slovákov, lež ohlásil sa za nich ctihodný Maďar, Molnár, vyslanec maďarského okresu, a preto kričali naň posmešne, že „*to je potom už vlastenecká reč!*“

Lež smelý náš Molnár nedal sa mýliť, bárs ho vraj držať budú „za pánslava“ a nevlastenca. Ba práve vtedy, keď najviac paprčili sa liberálni otcovia ľudu, vtedy Molnár takú pištoľ vypálil medzi liberálov, o ktorej sa im ani nesnívalo, bárs si ju sami liberálni streľci nabili. Táto liberálmi nabitá *pištoľ* sú tie liberálne slovenské noviny, ktoré rúcho a podobu nášho „Krestana“ na seba navliekli a „*Opravdovým Krestanom*“ sa pomenovali.

Pánom liberálom, menovite Jurovi Kubínyimu nechcelo sa smiať, keď náš Molnár cieľiť počal s tou „opravdovou“ liberálnou pištoľou medzi oči rytierom liberálom. Obledli, s opustenými krýdelkami sedeli, ako mokré kurence, keď Molnár čítať počal liškavé slová „Opravdového Krestana,“ s ktorými podlízať sa chce svojim „*rodákom,*“ Slovákom. „*My Slováci máme svoju peknú, zvučnú slovenskú reč, pestujeme si tú, pridržajme sa tej.*“ (II. č. 7.) Takto písal od pánov liberálov platený „Opravdový Kr.“ Jurko Kubínyi skoro z kože vyskočil od jedu, keď Molnár čítal z liberálneho Krestana (I. č. 33.), že ľudáci *nie „sú Slováci, ved národnosti nemajú.*“ Sám liberálny Krestan uznal teda, že ľudoví vyslanci „nemajú národnosti,“ a pán Kubínyi s pánmí liberálmi vždy tára, že ľudová strana s národnostami bratričkujú proti uhorskej vlasti. Hej! pane Kubínyi, zažeňte v čerty vášho „opravdového“ odchovanca! To ste však nemysleli, že tento váš odchovanec sám nabije pištoľ proti liberálom, z ktorej ľudový Molnár bude strieľať na vás. Chceli ste na nás strieľať a postrieľali ste sa sami seba s vlastnou pištoľou.

Ku koncu zasadnutia ešte raz utíchli páni liberáli, keď Molnár pýtal sa ministra, prečo dovoľuje, aby „Opravdový Kr.“ búril ľud proti kňazom. Molnár zase čítal: „Presvedčení sme, že v politike *i náboženstve* vymanie sa (rodáci) z pod tyranstva a nadvlády vládobožnej hierarchie (biskupov),“ a zase: „Vymaňte sa zpod toho jarma, v ktorom nie pre seba a svojich, ale *pre záhalčivých bruchopasníkov* pracujete.“ Takto strieľal na nás pán liberál „Opravdový“, lenže jeho pištol nazpäť vybušila a samých liberálov pokaličila. Chráňte sa ľudkovia Boží tej zarzavej pištole. Postrieľate sa! —l.

Vrúcna žiadosť.

*Keď škádli zlý duch, šemetí, pokúša,
vypustiť nástrah vášny roj,
nedaj, by krehká v sídlo klesla duša,
zachráň ma, mocný Bože môj.*

*Keď slabé diéta tycne, padne kde-tu
a z hriechu vzpryští žiaľu zdroj,
nešliap červíka, nehlaň v posmech svetu,
odpušť mi, dobrý Bože môj.*

*Keď bôľ trhá ma, krivda, tížba láme,
v úzkosti, stesku kanie znoj,
nedaj zúfalstvu borit v srdca chráme,
poteš ma, milý Bože môj.*

*Keď prekonavší púť trmistej dráhy.
prestál som tvrdý žitia boj,
popraj mi, Pane, kalich raja blahý,
osláv ma, sladký Bože môj.*

Dlhomír Poľský.

Divotvorný lekár.

Starý *Levický*, lekár, bol chyrečným v tomto stolyti zvlášť na *Myjave*, bo veľa sa bol učil; a predsa na *Myjave* najmenej pacientov bol mal, bo ho ľudia ani nechceli volávať, ale radnej z druhej obce sebe dovážať dali, aby tak pomocou toho na druhý svet sa presťahovali.

Ale nuž prečo? Však vždy iba v knihách ležal, bez nej ani len po tej ulici nešiel. . . Práve preto súdili o ňom tak: on sa učí, tedy ešte nič, alebo len málo vie . . . a nemali dôvery k nemu.

Takto však jestvovať nemožno. Už len toho každodenného chlebička dorobíť sebe nútno jesto. Náš *Levický* ver ani len tolko nezarobil, aby pritom i len vodu piť mohol.

Tu tedy nastal svrchovaný čas činnosti, aby už raz koniec učinény bol tejto mizerii.

Dal oznámiť na *Myjave* a po susedných kopaničiach, že jeho veda už teraz jak ďaleko pokročila, že teraz nielen bárs v akej chorobe spomôcť jesto v stave, ale — čo viac — aj mrtvých vzkriesiť môže k životu. Nechže to spraví za ním bárs aj *brezovanský felčír*, až-li môže?!

Myjavania neverili; avšak aj ti neveriaci mudrovali: Však neztratíme ničoho; uvidíme, ako robí to svoje majsterstvo! Bo po diele poznať majstra.

— Nuž a keď sa mu to podarí? — mluvíli záse druhí *lahkoverní* — však, ver, už dosti počítal z tistých kníh. však teraz len o všakových „*kunštoch*“ svet povráva za našich dňov. Oheň, a tá *slabá pára* že vraj ženie lode, železnicu, teda po suchu a po mori. Jestli ho vzkriesi, budeme sa diviť; až-li nie, jednoducho vysmejeme ho. Nech sa pokúsi!

Určilo sa tedy, že v budúcu nedeľu punkt o dvanástej na puludne, ta vonku pod širim nebom na cintorína vzkriesi jedného mrtvého, dľa potreby aj dvoch. (Pravda, ženy dodaly že vraj osem aj desať). Samosebou sa rozumie, že pri prítomnosti celej *Myjavy*. Ba aj susedi môžu byť očitými svedkami.

* * *

V určený deň ešte pred ustanovenou hodinou naplnil sa cintor divákmi, ako chrám býva na *Velký Piatok*. Ešte hodiny ani 12 nebily, keď už náš doktor prišiel, zadržiac slovo.

Nutno mu bolo loktami uličku si klnsnúť, keď tu od razu objaví sa pri mohyle (na hrobku) jedného *myjavskeho* vážneho mešťana. . .

— Priatelia moji, slúbil som vám bol, že človeka vzkriesim z mrtvých. Zadržím môj slub — zdvihnúc do hora tri prsty, sta by prisahať chcel. . . Mne jesto všetko jedno vzkriesiť *Miša*, *Juraja*, *Jana*, alebo *Katku*, *Evu* a *Šimona*. . . Chcete-li tedy, abych *Šimona* vzkriesil? . . . Ako-že ho to volali? . . . Aha, už viem, *Vyzuvák*om. Tedy *Šimona Vyzuváka* vzkriesim, čo to mal tu koliku.

— Odpuštenie, pano doktor, — mluvíla *Anča*, pozostalá to vdova po ňom — *Šimon* bol hodný muž, blažená som i bola s ním až do smrti. ale neráče ho vzkriesiť, bo práve zajtra dokonám smútok za ním. . .

— Nuž?

— Ale prosím pekne, silou mocou chcú ma vydať za *Miša Potkana*, o týždeň máme mať prvé ohlášky. . . Nová svokra už aj peknú kravu mi poslala. . .

— No dobre, to je nečo iné, dobre, že si ma na to upozornila. Nuž a kebych tak *Katu Strapák* vzkriesil, onuž to v jaseň pochovali? . . .

— Bože chráň! — bránil sa *Juraj Strapák*, ešte že čo?! . . . Kata bola mojou ženou 10 rokov, ale celá *Myjava* vie, že peklo som mával s ňou. Nech len ostane tam, obydvom nám takto je lepšie. . . Bola-že to — Bože odpušť — jazyčnica!! — Hlavaťá, ako osol, pyšná ako ten páv, však tu hľa pán doktor i jej drapy na tvári mi ostaly. . .

— Ale nuž priateľu. . .

— Račte odpustiť pán doktor, že sa do reči miešam, však ja viem, čo činím. Vidia, troje dietok malých mi po nej ostalo, nahliadnu, že len tak samotný zostať nemôžem — tedy som sa — oženil.

— No pravda, nahliadam. Patrne, že opravdová pokuta by to bola na teba, keď by predošla tvoja manželka z hrobu vstala. . . Ale konečne musím niekoho vyvolať. Ku príkladu *Gašpara Tlka!*

— Ach že Tlka, snáď toho, čo to vlni zomrel?!
 — Nuž pravda toho!

— Ach, ubožiak môj otec, mluvila jedna driečna mladá ženka. Nedaj Bože, aby musel vidieť ten veľký prevrat medzi nami. Podelili sme sa, ale i právotili, ba nenávisť a neláska opanovala srdca mojich bratov; na päsť a nože išli, a po dokonanom práve každému malý plaziak rolky sa ujšiel, že z toho vyžiť nemožno.

— Teda mám-li ho vzkriesiť?

— Nuž, pán doktor, najprv by sme sa museli obstarat o jeho výživu, lebo ja poviem pravdu, jačmeňa málo na kopanici, krumple ale myši a pandravy zedly, ba ešte aj ten *Mišo Vlk* úroky pýta na tú dlhobu. . .

— No dobre, nech tedy odpočíva v pokoji ubohý Gašpar. Ale už len nahliadnúť musíte, že som semká darmo neprišiel, a tolké hladné oči domov pustiť nemiem, bo všetci chcú sa nasíť videním zázraku a divu. . . Vzkriesim teda . . . no koho?

— Moju *Margitu* — volala jedna staršia matka, a začala plakať.

— Nie! — nie!! — pán doktor — mluvila jedna mladá deva, *Margita* bola slúbenicou môjho terajšieho ženicha. Ešte i teraz len o nej snieva, na ňu stále myslieva, čo by bolo zo mňa, keby sa pred ním objavila?!? Dobré jej je tam, bo i ja potrebujem podporu a ochrancu, bo dnes ťažko to padne „pod čepec“ sa dostať. . .

— No, ubohá tedy *Margita*. . . Ale ľudkovia, čo je moc, to je moc, mňa moja trpezlivosť opúšťa. Ja ver nedbám, a vzkriesim *Pala Strbika*, čo mu kôstka zo slivky uviazla v hrdle, a smrť zapríčinila. . .

— Bože uchovaj! To už nijak nedovolím, kričal a trhal sa *Filip Baran*. Ten starý *Strbik* dal mi bol kapustničku a konopničku, abych ho do smrti doopatruval. Dávno on u mňa viac ziedol za desať rokov! Ešte to by mi zchádzalo, abych ho druhých dvadcať rokov obchádzal. . . ani počuť nechcem o tom. Opravdovým požehnaním bola tá kôstka pre mňa.

— Ale už tolko nerapocte. Dočkajte, však si ja pomôžem. Znáť jedného človeka, ktorý ani ženy ani dietok ani bratov nemal, len čnosti kresťanské, bo i celé imanie na vašu obecnú nemocnicu daroval. Znáte-li ho? Váš nekďajší to farár?

— Oh nie, toho nie — kričaly tu i tam mamičky. Ani počuť o ňom.

— Chvála Bohu! — oddychnul sebe modleník *Blábošik*. Bože zachráň, však bol už on staručký, už nesúci, ba aj prihluchý. Zle bolo sa u neho aj spovedávať. Teraz máme však mladého kňazka, ktorý zastane dobre svoje miesto.

— Nuž u paroma, na kom-že tedy próbu učiním? . . . Dobré, keď nechcete prijať moju radu, tedy sebe voíte. Tuto vidím jeden drevený križik, a biele hrebíčky tak zastierajú celý hrobček, ako by jejich hlávky šeptaly si o mladom živote. Jesto hrobček malého dietka, ktoré desať mesiacov malo, ako čítam na tabuľke. Hriech by to bol síce vzkriesiť ho. Bo viem, že jesto i blažené, a nemusí také čudnostne reči očúvať, aké dnes ja túto očúvať som musel. Medzitým, chcete-li, pokúsím sa predsa na ňom.

— Pane doktor! — hovorila jedna ženka plačom, toto zomreté dietko bolo naše. Ešte nebolo ani odlúčené, keď prvé zubky dostávalo, ale aj zomrelo. Boh ho vzal, nech sa stane jeho sv. vôľa. Ale ráčte nahliadnúť, moja dcéra má teraz už druhô, ktoré dojde, pán Boh dobre urobil, druhou rukou navrátil to, čo prvou vzal. Neráčte ho vzkriesiť, bo dvoje dojsť bolo

by veľa jednej matke, a chudobní sme na to, dojku držať.

— No dosti už bolo z tých rečí — vrazil doktor — dosiahnuť účelu svojho. Ponevác nechcete, abych zázrak dnes učinil, nuž nechám si to na podruhý raz. *Nie síce abych mrtvého k životu vzkriesil, bo to pravde nemožná vec jesto, ale zachránim životy vaše vtedy, keď by vás smrť o ne olupiť chcela.* Tedy do videnia!

Náš doktor víťazne odišiel.

Nerobil divy, ale mnohých životy pri živote zachránil.

Myjavania si ho od tedy vážili, v chorobách k sebe volávali, a okrem toho ešte i k tomu presvedčeniu prišli: že totižto jak *zbytočnými by sa stali zomrelli pre živých, keď by zmrtvých povstávali.* . . .

Dľa „*Nyitram. Sz.*“

Jani, učiteľ.

OHÝRNIK

Ponevác prvá štvrt koniec vzala, úctive prosíme ct. predplatiteľov, aby všetci tí, ktorí s'úbením pozadkového platenia, len listom objednali si Kresťana, doposiaľ ale nič neplatili, tak tiež aj tých, ktorí len na prvú štvrt zaplatili, a tak tedy, ich predplatok koncom marca vypršal; budte tak dobrí čím skorej nám doposlať predplatek.

Na prosbu viacerých osvedčujeme sa, že ktorí teraz neboli v stave platiť, a noviny sme im zastavili: jestli v liste zaviažu sa, že najneskôr do 1. augusta zaplatia toho ročnú dlžobu, na ich prosbu ochotní sme im noviny znovu posilať a trpezlivo budeme čakať na predplatok do toho času.

V Budapešti, 31. marca.

S úctou

Vydavateľstvo Kresťana.

† Kráľovská kňazna *Natalia* zomrela v Prešporku 25. marca. 27. marca osobitný vlak ju doviezol do Viedne. Na večný odpočinok, ako iných členov kráľ. rodu, dostane sa do krypty chrámu kapucínov.

Štedrosť biskupa. Dr. *Jozef Samassa* 20,300 korún daroval na stavbu puztagyendajského r. kath. chrámu, ktorý na tento spôsob za krátky čas bude vystavený.

Vyznačenie. Košický biskup *Bubič* vyznačený je železno-korunným rádom prvej triedy. — *Hornigh*, vesprímsky biskup ale stal sa opravdivým vnútorným tajným radcom Veličenstva.

Nezdravý Juriss Čestný kanonik, prievidzský farár a ľudový vyslanec krajinský po tej poslednej reči, ktorú na sneme držal, odišiel domov k veľkonočným slávnostiam a sviatkom. Sotva prišiel domov, porážka ho trafila na mozgy. Chytró volali lekára, ktorý mu na toľko pomohol, že je úfnosť vyzdravenia. Dal by Pán Boh, aby tento herský zastavateľ ľudu a karhateľ liberalov (zvlášte Ďurka) čím skorej znovu mohol vtipnými nápadami vynikajúce reči politické držať na sneme.

Ľudový žartový týždeník maďarský „Vitéz Házi János“ v septembri počne vychádzať, a nie v marci, jako to oznamované bolo.

Jozef Gardoš oslobodený je. Gardoša upodzievali a obviňovali, že zavraždil manželku; celkom nemohlo sa to dokázať; súdna stolica ho odsúdila na žalár do smrti trvajúci. Kráľ. tabuľa ale oslobodila ho, že nenie to dostatočne dokázané.

Poriažka pre 50 krajciarov. Hugo Stein (dľa mena židom by mal byť) obyvateľ v Mošovcach povadil sa s jedným preto, že mu tento miesto koruny starý päťadvadsiatik chcel dať. Do takého hnevu prišiel, že ho poriažka trafila, a zomrel.

Matrikár zle pochodil. Ešte vždy sa najdu takí páni matrikári, ktorí bez príčiny odopru vydanie pisobného vysvedčenia o civilnom sobáši znejúceho. Tak zachoval sa aj v M. Mikuláši matrikár Göhring, ktorého slúžny za to pokarhal a pohrozil sa mu, že opováži-li sa to ešte raz vyviešť, ostrej peňažnej pokute ho podrobí.

Uskok zlodej správca. Ministerský tajemník F. Maurovich, chýrečný liberál, pred dvoma rokmi vymenovaný za správcu osady žrebčov (vajčiakov) vo Fogaraši zmizol. Minister Darányi tvrdí, že len 1200 zl. hýba a aj to je vraj uistené. Ten pán uskočil, a nevie sa, kam. Minister Darányi oslovil ho, aby do 31. marca hlásil sa u hl. správcu.

100 tisíc zl. úpadok. Hrozné manipulácie prevádzajú sa u nás. Až veľmi sú zakorenené nesvedomité špekulácie s úpadkom; lebo majetok a ímanie prepísať nechať na ženu a na deti, je tá najľahšia vec; potom ale vypovie sa verejne úpadok, a veritelia takých nesvedomitých kupcov utrácajú hrozné summy. Jakýsi H. Gross, — dľa mena sudiac, sotva je kresťan — tiež oznámil, že upadol v summe 100 tisíc zl. dlžoby. A veď ešte dakoľkými dňami pred úpadkom nabral za 50 tisíc zl. tovaru; a aj tento zmizol. Vyšetrovanie zavedené je nielen proti nemu, lež aj proti jeho manželke a deťom.

Kupčenie s uhorskými dievčatmi. Nedávno sme písali o istých židoch, že kupčia s kresťanskými devami, ktoré za dobré peniaze lifrujú do Belohradu. Jako kalvinský denník „O. Hirlap“ píše, v Belohrade sú nemravné a zlé domy až preplnené s uhorskými devami. Veľmi zle sa s nimi zachádza, bijú ich, zakaiaľ len neodhodlajú sa k tomu najpodlejšiemu a najpotupnejšiemu živobytiu. Vyslobodiť sa ztadiaľ je ím skoro nemožné, ponevác ani len na ulicu ich nepustia. Socialistov, keď kde takého zbadajú, hneď odfoťografujú na rozkaz vlády, my myslíme, že by neškodilo aj tých odfoťografovať, ktorí nesvedomite s dušiami kupčia, a fotografie takých mali by sa na všetky strany rozposlať.

Fabriku Michala Treskoňa na hospodárske stroje, odporúčame do pozornosti našich ct. čitateľov, jeho oznam je tak v minulom ako v budúcom čísle našich noviniek k čítaniu. Objednávky sa majú adresovať: *Michal Treskoň, Nagy-Bittse (V.-Bytča) Trencsén megye.*

Jozef Palka maliar v Budapešti VIII. Mária Terezia-tér číslo 1. shotovuje vkusné kostolné obloky, tak v jednoduchom ako aj umeleckom spracovaní za najľavnejšiu cenu. Vysvetlením, kresbou, cenami na láskavé dotazy poslužím ochotne obratom pošty.

DOPISY.

BUDAPEŠT, 31. marca, r. 1898.

Vážený Pán Redaktor!

Náhodou som dostal Vášho „Kresťana“, v ktorom sa aj s mojou osobou zaoberá istý spisovateľ bez mena. Z mojej žurnalistickej zkušnosti viem, že časopis, v ktorom niekoho napadnú, za povinnosť si pokladá uverejniť aj odpoveď, preto dovoľte, aby moje riadky, čo odpoveď na článok „Len rovnou mierou!“ vo Vašom časopise uverejnené boli.

Pole môjho žurnalistického účinkovania známe je v Budapešti práve tak, jako bolo aj všade, kde som doteraz bol. Nemám žiadnej príčiny, aby som z tohoto tajnosť robil. Pisateľovi menovaného článku teda radím, aby sa budúce najprv presvedčil o pravdivosti toho, čo písať chce, lebo ináč kto pozná pomery, môže mu do očí povedať, že lož vypráva.

Že som bol žiakom zniovskeho gymnasia, som tiež nikdy netajil. Čo žiak vážil a ctil som si mojich niekdajších profesorov a požíval som ich lásku a dobrotu v plnej miere. Vtedy som bol žiakom a a mojím cieľom bolo, aby som vo vedomosťach čím väčší pokrok učinil. Teraz som samostatným človekom, a jako každý vzdelaný človek, mám i ja samostatnú mienku o verejných záležitostiach, mám vlastné politické presvedčenie. V národnostnej otázke sa toto moje presvedčenie nesrovnáva so zásadami národovcov; toto dostatočne dokazuje moje dosavádne žurnalistické účinkovanie.

Že viem dobre písať po slovensky a že dôkladne poznám naše hornouhorské pomery, to ja považujem za výhodu, len takto môžem prospieť tomu kraju, ktorý mojím rodiskom menujem. Bezmenného pisateľa článku zaujímajú hornouhorské pomery, myslím teda, že pozná moje spisovateľské práce vyššie tak v maďarskej, jako v nemeckej reči, pozná moje články v „Slovenských Novinách“ ktoré o tie pomery pojednávajú. A jestli tieto pozná, nuž len so zlomyseľnosťou môže písať také táraniny, jaké článok „Len rovnou mierou!“ obsahuje.

Že som bol chudobným žiakom, to nech mi pisateľ článku na oči nevyhadzuje. Myslim, že je to chvály hodné, keď chudobný žiak zo svojej vlastnej sily skončí vyššie štúdiá, bez toho, že by od rodičov značnejšej podpory žiadal, a keď si neskôr v spoločenskom živote tiež istú posíciu je vstave zabezpečil.

Hmotný stav človeka závisí od toho, že jak usilovne vie pracovať a jako skromne vie žiť. Ja som si vedel *poctivou prácou* vždy zabezpečiť istý dôchodok, a pokiaľ pracovať budem v stave, zabezpečím si tenže aj budúce, či sa to mójmu protivníkovi ľúbi a či nie. Ostatne pisateľ článku není mojim pokladníkom, teda ani o mojích príjmoch a výdavkoch hodnovernú knihu viesť nemôže.

Konečne ešte jedno slovo. Bezzákladná je hneď základná myšlienka článku, preto bezzákladné sú i z tohoto fahané uzavierania.

Dr. Adolf Pechány

professor na vyššej reálke.

TURZOVKA, dňa 24. marca 1898.

Velactená Redakcia!

Sloboda, rovnosť a bratstvo bolo to čarodejné heslo, ktoré zmenilo tvár sveta behom 19-ho stoloetia, ktoré najviac vyplývalo na vyvin národov v posledných sto rokoch. Roka 1848 ho sa začalo aj v našaj drahej vlasti brieždiť; v jasnom svetle sa zjavila ranná hviezda slobody, predchádzajúca teplá, a celý národ z pod jarma otroctva a utlačania osvobodzajúce slniečko. Reťaze a putá sa trhaly a padaly s rúk a nôh utlaččených, pod ťažkým, stáletovým jarmom stenajúcich; prestaly zastaralé zvyky, obyčaje a poriadky, ktoré delily človeka od človeka, ktoré na ohromnú väčšinu obyvateľstva krajiny valily všetky farchy, a v rukách malej menšiny shromaždily všetku moc a práva; prestal ten smiešny a nerovný pomer, že veľiká časť ľudí robila, platila, daňovala, potom mozoľami aj krvou pozbavená súc pri tom ešte aj osobnej slobody; malá časť ale privilegovaných si pánila, zo všetkého smätanku sbierala, v hojnosti hmotnej sa nachodila a všetky práva len pre seba vyárendovala, farchy znášať sa ale ostíchala. Krajina a vlasť bola teda ohromnej väčšine svojích dietok cudzou macochou, ktorá len farchy na nich valila; nepatrnej menšine ale bola bujnou dojnou kravou.

Slniečko slobody, rovnosti a bratstva, týchto pravekých, evanjeliumových a pôvodne kresťanských zásad zasvietilo roku 1848-ho aj tejto vlasti, od jehož horúčosti srútili sa čínské múry zaostalosti a najvyšším kráľovským odobrením potvrdily sa výdobytky slobody: jako slobodná tlač, rovnaké znášanie farch, rovnakosť pred zákonom a zničenie všetkých privilegií, pripustenie ľudu za rovnakého faktora zákonodarstva, peštiansky krajinský snem, zodpovedne ministerstvo, a ostatnie.

Od tejto doby každý občan tejto krajiny, nech je to gróf, zemän, pán, kňaz, alebo sedliak je jednako slobodným občanom, čo tolko znamená, že jedon každý požíva tie isté práva, ktoré zákon mu podáva, a povinnen je znášať tie isté farchy, ktoré zákon na neho klade. — Prestal teda všetek rozdiel medzi obyvateľom vlasti; prestalo to, že len sedliak platil dane, prestalo, že len sedliak pracoval a robotoval, prestalo, že len sedliak vojenčil z rozkazu. — Dnes už aj pán aj sedliak, aj zemän aj nesedliak rovnako daňujú peniazmi a krvou kráľovi, krajine a vlasti.

Aspoň takto nakladá ústava krajiny uhorskej a takto je to na papieri. Či ale v každodennom živote ľudstva vlasti všetko a vždy sa aj tak uskutočňuje, jako je zákonom určené, to je už iná otázka?

Najdu sa ľudia, ktorí tú občiansku slobodu tak si vysvetľujú, že im je slobodno užívať zabez

pečené občianske práva, ale od znášania spoločných farch, že sa môžu svevolne oslobodiť. Teda po pol stoloetnom jestvovaní ústavy — v tej dobe, keď 50 ročné jubileum ústavnosti slávime, keď — jako to zvesti o 15-tom marci z celej krajiny prinášajú, obyvateľstvo všade sa oduševňuje a v slobodnom národnom vydržení sa nachodí — po toľkých rokoch ešte sa zjavujú seba zapomenutý ľudia, ktorí by radi len smätanku habať z hrncov, a farchy nech druhí znášajú, ktorí by radi pánili, iným prenechajúc poddanstvo, ktorí by radi figľami vybrdnúť zpod zákonných povinnosti.

Za povinnosť si to pokladáme v tento čas jubilárny našej ústavnosti, po odbavených 15-ho marca vlasteneckých slávnostach, pred verejnou odkryt manipuláciu jedného mladého chasníka, ktorý zabýva na to, že pri rovnakých právech aj rovnako treba farchy znášať. Už tri roky pozorujeme na tohoto mladíka, a z jeho chovania sa počas hlavných assentírek s našim sprostým jednoduchým rozumom na to presvedčenie sme prišli, že tento chasník by rád všemožným aj nedovoleným spôsobom uskoknúť od vojenčiny, od tejto nemilej a jemu neprijemnej farchy.

Volá sa on Berthold Jucker; je synom Šamuela Juckera, ktorý kedysi jako chudobný haus-knecht a vyslúžený Kellner prišiel na Turzovku a dnes je tu gruntovný pán a majiteľ jednej doliny. — Šamuela Juckera zamesknanie a povolanie je šenkovanie páleného, predaj remienkov, šuvixu, loja, sole, šnorečiek, stuštičiek a iného miešaného tovaru, a pobočne sa zapodieva aj dreveným kupectvom v malom i vo veľkom. — Jeho synáčok jediný a najmilejší, Berthold Jucker, je jeho pravá ruka pri všetkom; aj pri meraní páleného aj za pultom v skliepku miešaného tovaru, aj pri kubikovaní dreva a viazani šindelkov. — Samostatne sa pohybuje len počas ablegátskych volieb, keď treba kortešovať, voličov sháňať, a strašiť ku jeho strane nepristávajúcich dlžníkov fiškálom a súdom. — Náboženstva je Berthold Jucker židovského. — Keď na neho pozreš, vidiš chlapáka urasteného, jako jedlu, driečného, zdravého jako buk, až tak pučí od sviežosti a zdravia, že si hneď zdýchneš sám v sebe: ach bol by toto šikovný, šumný vojak! — Dla všeobecnej mienky v obci Turzovke, na celom okolí není takého za vojaka súceho a podareného chlapíka, jako Berthold Jucker, syn Šamuela Juckera. — Nejedon už povedal: keď Armina Lojzika vzali za vojaka — Berthold Jucker je desať raz súcejší a šikovnejší pod flintu a bajonett. Všetci čo ho známe, trífame, že by ho toho roku, vlani a pred lanským istotne boli kommandirovali na 3 roky na cisarský prófunt, že by ho boli odvolali od pultu zo sklepu miešaného tovaru a zo krčmárskeho šenku do glédy, a boli by z neho utvorili takého fšackého vojaka, že by to bola bývala radosť na to hľadeť. — Lenže to je chyba, že celému svetu by bolo po chuti vojenčenie Bertholda Juckera, len práve jemu samému to není po chuti, len jemu samému to smrdí, a bočí od vojska a nerád je, keď flinta, lebo bajonett aj len vo snách sa mu pletie. Svojej súcosti za vojaka, svojej sily a zdravia si je on dobre povedomí, a dobre vie, že keď by sa pri hlavnej assentírke na Čaci dosta il, by ho vojenčina neminula; práve preto za lepšie považuje sa tam nedostaviť a pred assentírkou a počas assentírky lebo nemocným sa učiniť, alebo niekde ufujazdiť.

Dokázaná vec je, a celá obec hotová je na to svedčiť, že roku 1898-ho do tretej klassy pod assen-

tírku patriaci Berthold Jucker už viacej rokov v dome svojích rodičov, stále na Turzovke sa zdržuje a tam stále býva. — Dokázaná vec je po druhé a o tom zas lajstre a kniky a protokolle Regimentu 71-ho svedčiť môžu, že vojska povinnový Berthold Jucker roku 1896-ho a roku 1897-ho ku hlavnej assentírke sa Čacu sa nedostavil a od nej illegalne (proti zákonne) sa oddialil. Bežiaceho roku bola assentírka hlavná na Čaci 16-ho marca. — Ponevác Bertholda Juckera ohladom vojenčiny podozrie sa chovania v obci už dávno všeobecnú pozornosť zbudilo, a ponevác jeho protizákonne a ničím neoprávnené oddalovanie sa od assentírek všeobecne pohoršenie spôsobil, odhodlali sme sa, že budeme počas hlavnej assentírky b. roku na menovaného Bertholda Juckera pilný pozor dávať.

Skúmajúc túto vec, presvedčili sme sa o tom, že Berthold Jucker 1897-mí rok celý a s 1898-ho roku až po hlavnú assentírku uplynutý čas, t. j. čas do 10-ho marca doma strávil. Desiateho marca b. roku, ponevác sa 16-tý marec deň totižto assentírky nebezpečne približoval, Berthold Jucker podvečer, po západe slnka, okolo 6-tej hodiny, sadnul na voz a z Turzovky sa zdialil, žiaden nevie, kam. Smer jeho cesty bol proti Čaci. Teda knap pred assentírkou 1898. roku 10. marca v podvečernom čase, aby ho žiaden nespozoroval, a aby bol podvečernou polotmou krytý, odošiel; však predsa bol zbadaný od štyroch svedkov, ktorý na ceste sa s ním stretnúli a jeho osobu čisto rozoznali. — Svedkovia jeho oddialenia sú: Felix Folkmann, Eduard Lipner, Josef Policer a Vincent Szekáč. Do 16. marca sa Berthold Jucker do Turzovky nenavrátil a na tento deň ku assentírke na Čacu sa aj po tretí raz nedostavil.

Či sa Berthold Jucker ku náhradnej assentírke, ktorá každý mesiac v Trenčíne sa vydržiava, dostavuje — to my nevieme; ale myslíme, že ano, lebo ináč mal by jako úskok zo žandarmi roboty, ponevác u vojska nerobia žarty k vôli žiadnemu. Prečo ho a e pri týchto náhradných assentírkach, ktoré už dve musel prestať neodobrai, to tiež nevieme. Tolko sme zbadali na ňom, že po tichu sám sebe do hrsti sa chutno smeje, že mu do včulku ešte neotlká bajonett stehno; a sám sa chvastá, že on má v nose jakúsi nemoc, pre ktorú za vojaka súci není, ani odobratý byť nemôže. — Dľa našej najlepšej vedomosti a presvedčenia nos Bertholda Juckera nemá žiadnej inej chyby, jedine tú, že je trochu krivý; a do včulku sme ešte neočuli, že krivý alebo hrbatý nos by mohol oslobodiť od vojska.

Vec táto je veľmi nápadná a aj choroba Bertholda Juckera tiež dosť tajomstva plná a čudná. — Jestli Berthold Jucker pre istú nemoc a príčinu za vojaka odobratý byť nemôže, tú príčinu už pri najprvšej náhradnej assentírke mu museli zbadat. Prečo ale sa on nedostavil už smelo ku druhej a tretej hlavnej assentírke na Čacu, ale čakal zas len na tie náhradné, a na tretiu náhradnú ešte aj teraz čaká, keď vedel už z tej prvej, že má takú chybu, ktorá ho raz na vždy na vojenskú službu neschopného činí? Prečo sa tak bojí tých hlavných assentírek, jako čert svätenej vody, keď si je on svedomite povedomý takej chyby, ktorá ho na veky rozlučuje s vojenčinou? Tým čudnejšie vyzerá tá vec, že hlavná assentírka sa vydržiava na Čaci, kde sa on ľahko môže dostaviť; nestrávi s tým ani mnoho času, ani ho to peniaze nekoštuje, náhradné assentírky sa ale odbývajú v Trenčíne, a tam sa mu dostaviť, koštuje aj času aj unovania, a cestovných útrat viacej.

Toto sú ty otázky, ktoré nám najviac v hlave vrtajú a tie punkty, ktoré sú nám najviac nápadné pri chovaní sa Bertholda Juckera. Ku našemu uspokojeniu radi by sme vedeli, čo a jako je to s tou chybou a nemocou tohoto mladíka, ktorého všeobecná mienka telesne za bezchybného drží.

Vyzývame s celou úctou pozornosť smerodajných kruhov a slávneho Kommandu Regimentu 71-ho na chovanie ša Bertholda Juckera, syna Šamuela Juckera obyvateľa turzovského, ktorý bez príčiny a protizákonne od hlavnej assentírky sa oddaluje.

Po druhé: s celou úctou klademe na slávne predstavenstvo obce Turzovky tú otázku: či má známosť o manipulácii okolo hlavných assentírek toho istého Bertholda Juckera? Rychtár, notár tak dobre vedia, jako aj celá obec, že Berthold Jucker celý rok v dome svojho otca sa zdržuje a stále v obci prebýva, a prítomní súc pri assentírke na Čaci museli už po tretie zbadat, že tento mladík sa tam nedostavil.

Predstavenstvo obce je zodpovedné za dostavenie sa každého vojska povinnového z jeho obce a za osobnú totožnosť každého.

Jakú udalo príčinu predstavenstvo obce nedostavenia sa Bertholda Juckera už tri razy assent komisii, keď ono dobre vie, že ten istý človek pár dňami pred assentírkou v obci sa ešte zdržoval, od krčmárov regál inkassoval a zrezu zmiznul? — A jestli predstavenstvo obce Turzovky nevedelo udat zákonitej príčiny, či oznámilo úradne assentkomissii, aby proti takému, ktorý neoprávne od hlavnej assentírky sa oddialil úradne a zákonne pokračovala?

Žiaduco jest, aby do tejto čudnej, zamotanej, tajomstva plnej a podozrivej veci nejake svetielko zasvietilo, čo by lebo Berthold Jucker, jestli je nevinný a jestli zákonite a spravodlivo jedná od všetkého posudzovania a podozrievania bol oslobodený; alebo jestli by nechodil po dobrých cestách, zročal následky svojho kľučkovania. — Žiaducné je to svetielko aj preto, aby všeobecné pohoršenie obyvateľstva nad takýmto manipulovaním o vyfiglovanie sa od vojenskej povinnosti prestalo, a aby dôvera v silu ústavy a zákona, ktorá pri takýchto zkušenosťach ľahko sa poklatí, neporušená a pevná v srdciach našich prebývala.

Pre objasnenie tejto tmavej záležitosti, vec túto jako u Kommandu In f. Regimentu 71-ho v Trenčíne, tak aj u ministerstva domoobrany a aj u spoločného ministerstva vojny vo Viedni oznámit za najsvätejšiu vlasteneckú povinnosť si pokladať budeme.

X. Y. Z. *vyslužení vojaci.*

—
VIŠŇOVÉ, 23. marca 1898.

Velactená Redakcia!

Prosím o miesto v ctenom »Kresťanovi« pre nasledujúcich pár riadkov:

V 12. čísle »Kresťana« v dopise »Od Ružomberka« stojí — — — a ak nie, tak dokážem to. Ako padnul Krupec v Dolnom Kubíne? Zradili ho na na jedného, evanjelický farári a inšpektori. Toto tvrdenie nezodpovedá skutočnosti. Vo všeobecnosti poznamenám len toľko, že po mimo takmer všetkých katolíkov — vynímajúc úradníctvo, — bola pri mne aj väčšia polovica evanjelikov. Každému v Orave je známo, že som ja mal viac, než tisíc hlasovú väčšinu, čo by pri akejsi zrade so strany evanjelických farárov a inšpektorov nebolo možné bývalo.

Konštatujem v záujme pravdy len to, čo je tiež v Orave všeobecne známo — že je nie pravda, že by ja bol padol následkom zrady evanjelických farárov a inšpektorov. Ak pán dopisovateľ — ktorý v tomto páde bol tendenciozne informovaný — svoje incognito odloží, poslúžim mu bližšími dátami.

S hlbokou úctou,

Rudolf Krupec.

Od NITRY, 24. marca 1898.

Vážení pán Redaktor!

Časy prenasledovania žijeme. Pred niekoľko rokmi povstávajú neznajbožsky, protikresťanský prúd doby vždy väčší a väčší sa rozmáha, zúri proti všetkému, čo je sväté, prenasledujú všetko vznešené. Ale ani nie div; však dobu našu charakterizuje úplne pohrúženie do hmoty, do telesnosti; duch je temer usmrtený.

Hlavným ale predmetom prenasledovania, takrečeno stredom všetkých nápadov je Cirkev sv. katolícka. Veď je ona ochraniteľka ducha; zatracuje telesnosť a hriešne rozkoše, a toto je trn v očiach zpoňaných, za pôžitkami dychtiacich, domnelých osvietenov doby našej. Preto ju prenasledujú na poli politickom a spoločenskom zároveň. A uznať musíme, naši nepriatelia sú vojsko dobre sriadené. Ako vo vojsku sa nachádza pechota, jazdecko, kanoníri a špioníri t. j. špehú i a iné druhy vojska; tak i nepriatelia naši sa delia na rozličné druhy. Jedni nás napájajú, ako jazdci, ostrým mečom, totižto ostrým mečom jazyka, napádajúcimi rečmi už v snemovni, už na sneme, už na shromaždeniach a inde prednesenými. Druhí na nás strieľajú gule lebo z pušky lebo z kanóna vystrelené, jako pechota a kanoníri. Gule sú to papierové: pechotu tvoria protikresťanské týždenníky, ako „Opravdivý Kresťan,“ a kanonírov nekresťanské denníky, knihy bezbožného a vieru prenasledujúceho obsahu a konečne romány nemravnosť, necudnosť a smilstvo rozširujúce. Ale od týchto verejných nepriateľov o moc nebezpečnejší sú tí pokrytci, ktorí ako špehúni, jako vlci v ovčej koži sa vodierajú do ovčince a tak podlizácnym spôsobom podryvajú vieru a mravnosť. Tento druh našich nepriateľov, títo špehúni, vlci v baranej koži sú tí takrečeni tiež „dobrí katolíci,“ ktorí všade pri každej príležitosti veľkým hlasom hubou hlásajú, že sú oni dobrí katolíci, a pri tom sa pyšne v prsá bijú; v srdci ale o nábožných veciach pochybujú, oproti viere sú lahostajní, ba mnohokrát i načisto neznajbohovia.

O týchto vtákoch chcem dačo prehovoríť.

Tento druh našich nepriateľov mohol by sa pomenovať i zdánliví katolíci, t. j. takí katolíci, ktorých katolíckosť pozostáva jedine v mene, jedine v tom, že sú do matriky zapísaní, ale jejich skutky sa docela delia od skutkov naozaj kresťanských. Panujúce chyby stololetia nášho sú: pýcha, smyselnosť, lahostajnosť a nestálosť. Mnohé články viery, obzvlášte tajomstvá, ktoré rozumu ľudskému sú a ostanú navždy nepochopiteľné, požadujú úplne uponíženie rozumu; toto sa pravda prieči pýche mnohých.

Poslušnosť a poddanosť, ktorú sme podľni cirkevným vrchnostiam, tiež nelichotí jejich pýche. Mravnosť požaduje zaprenie seba samého a mŕtvenie tela, ako sa toto môže srovať s jejich smyselnosťou. A keď by na čas i prevládali svoju pýchu a smyselnosť, ešte vždy lahostajnosť a nestálosť činí ich neschopných ostať stálymi vo viere.

Ký div teda, že mnohí „dobrí katolíci,“ ktorých prúd doby našej opanoval, v jejich osvietenosti (?) od seba odvrhnú, ako zodratý kabát, vieru, ktorá sa docela protiví jejich pýche a smyselnosti.

Ponechajú seba jedine meno; snáď z hanby pred svetom alebo i so zlomyseľnosťou, domnievajú sa, že jejich domnelá katolíckosť, bude dobrý prostriedok lapať nerozumných veriacich do svojho svetla a úkladov.

Ale všetci ešte nezašli v svojej zalepenosti tak ďaleko, žeby všetku vieru popierali. Mnohí, ba väčšia čiastka, tých „dobrých katolíkov“ ešte sa nevrhla do priepasti nevery; ale srdce jejich opanovala istá netečnosť, lahostajnosť vo viere. Medzi náboženstvami nečinia žiaden rozdiel, jejich zásadou je, nech človek bárs ktorú vieru vyznáva, nech je vraj len statočný. Z príkazov cirkve len tie plnia, ktoré sú im pohodlné. Snáď niekedy si zajdu aj do kostola a na processiu, ale nie tým úmyslom, aby tam vyliali vrúčne modlitby srdca svojho, ale aby tam svoje oči páslí a svoje šperky a skvoštné rúcho ukazovali. Dakedy načúvajú i kážeň, ale to ich nehatí, aby potom keď prídu domov s kázne, nedali sa čítať, necudnosť, chliťnosť a vôbec všelikú nemravnosť hlásajúce romány a noviny. Z kostola idú rovno do krčmy, kde z náboženstva a z kňazov žarty sa vystrájať nestydia; alebo idú do divadla, kde všetko sväté, všetká čnosť na posmech obratená a v prach divadla šliapaná týva. Tí „dobrí katolíci“ ale ešte tleskaním rúk svoj súhlas a páčenie sa vyjavujú oproti týmto necudnostiam.

Že takíto ľudia potom za blahobyť cirkve nič osožného, pospešného vykonať nie sú v stave, samo sebou sa rozumie. Ani oproti cirkve v srdci svojom nechovajú lásku, ale len lahostajnosť a často i nenávisť. Kde niet lásky, tam ani horlivosť nemôže byť! V srdci ich láska k cirkvi už dávno vyhasla, tá okoličnosť, že sa tak hlasite vydávajú za „dobrých katolíkov“ je len náližnica.

Dolu s náližnicou! Takýmto zdánlivým katolíkom, bratia rodáci, nedajte sa zviest, im na lep nesedajte; také podniky podujatia, ktorých vodcovia sú mužia tekíto, nepodporujte; na nich pri žiadnych voľbách nehlasujte. My sa pevne pridržajme mužov, ktorí nie len slovom, ale i skutkom sú katolíci celým srdcom cirkvi oddaní. Takýchto mužov nasledujme; tamtými opovrháme. Keď nám budú hovoriť, čo radi činia, že aj oni síce sú katolíci, ale nie „otroci kňazov,“ odpovedme im, že keď my nasledujeme kňazov, že to s presvedčenia činíme. Ostatnie, keby to i pravda bola, vždy je čestnejšie byť „otrokom kňazov,“ nežli, čo sú oni, „otrokom židov.“ Jozef Buday.

Prosté a figliarske nápady.

Obstarná manželka: Taká som nahnevaná, hneď bych zubami škripala.

Manžel: Čuješ, Jožko, zabehni do druhej izby, a dones z okna zuby maminkyné.

Host: Toho roku veľa piva sa muselo u vás minúť, keď tu vo dvore toľko prázdnych sudov vidím.

Hostinský: Ah, dečo! Ja len súseda hostinského chcem hnevať; pred jeho obloky vyvážam sudy von, a zadniou bránou nazpät ľahá paholok.

Otec: Phovedz mhi, Samkho, ale len z hlavy na chytre, kebhy z istého súkna jedhen mether 3 zl. 73 kr. stál, čo by 9 metrov stálo?

Samo: Hotiecko, 27 zlatoviek.

Otec: Oho! A krajciarhe si kde nechal?

Samo: Tie bhy som, phrosím, odjednal.

Sbierka milodarov

na cieľ slávnostnej poklony koncom XIX. a počiatkom XX. storočia vydržiať sa majúcej.
(Pokračovanie).

V predošlom čísle vykázaná summa 733 kor. 66 hal.; Maria Kiss (Bp.) 2 kor. 30 hal.; J. Gardoš (Kis-Szeben) 10 kor. 30 hal.; B. Hrubisko (Illava) 2 koruny; M. Pieter (Bobrovec) 3 kor.; do hromady: 751 kor. 26 halierov.

V Budapešti, 29. marca r. 1898.

Dr. Jozef N. Janda.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Pašie na kvetnú nedeľu a veľký piatok možno objednať v Trnave u Spolku Sv. Vojtecha. — *Fr. K. Nitra.* Váš predplatok vypršal 31. aug. r. 1897. — *Stefan Luhový.* Do 31. dec. r. 1897. máte vyplatené. — *Ondrej Rojko.* Vidíte, vaše články už aj minister-predsedovi oči kolú. *J. Žilinský.* Daro si myslíte na koš. *A. Br.* trenčiansky nástupca môj. Doposiaľ ešte sám neviem, ale pod istým sídem sa s ním, lebo i on by rád sišiel sa s nami. — *Cleveland. J. Rapsik* 1 zl. predplatok, za 2 zl. pošleme modliacu knižku. — *P. B. Kis-Garam.* V hocktorom antiquariume. — *Št. S. K. N. Mesto.* Na rok 1897. 1 zl. — *Nová Ves* Vaše peniaze dostali sme. — *Št. Bedn. S. Amerika.* Do prvého apr. 5 zl. — *Caban. Selce.* Reklamujte na pošte, ponevác riadne sa posielajú. — „Magyar Néplap“ do konca júna 1898.; „Kreštan do konca decembra 1897. *Würrfl.* — *Hrachovište.* Ja Vás neľutujem. Však po ceste chodíte, tedy placte. — *Vrbové.* Dajte mi pokoj s liberálmi, nech sú oni v učiteľskom, alebo v inom úrade, o každom môže sa povedať: Jeden za päť, druhý za šesť bez jedného. — *Liberál z Trenčína.* *A. B.* Vy preto toľko spomínate tie židovské groše, lebo dokázať chcete, že svini sa vždy o žaludi sniva. — *Starec.* Keď je aj hlava šedivá, to nič nerobí; aspoň myšlienky v nej nech sú veselé. — Výborné dielo „Príprava ku sv. spovedi a prijímaniu“ dostať u veľk. panej *Lujzy Csery* (Bpešť, VI. Podmaniczky u. 15. II. em. a. 10.); to si raz na vždy zapamätajte, duchovný pane: — *Skelet.* Predávne ale výborné je to príslovie, že „od hlavy razí ryba“. Je to veru obyčajne vo všetkých ohľadoch tak. Nečudujte sa, že u vás veci tak zle stoja. — *Vadovca.* Doposiaľ som to veru nevedel, že preto sa takto volá vaša obec, ponevác sa tam jednú dvaja páni veľmi vadili. No len vy sa nevadzte, všetko bude dobre. Pozdrav švagrovi vášmu. — *Čachtice.* Veľmi vďačne. Na to druhé ale nerátajte, ponevác aj u vás to budú vedieť, že „Darmodaj zomrel, narodil sa Kúpsi“. — To je veru aj u vás v *Zlatých Moravcach* stará nóta, ľavá čižma a pravá bóta. Sotva je kto u vás, že by o tom nevedel?!? — L'ahšie je uprsknúť a uskočiť, nežli potom nestáť sa chyteným. Ináč že ste to doposiaľ nevedeli, nedivím

sa nad tým, lebo však *Miava* je veru za chrbátom sveta, kde čert dobrú noc dáva svojim kamarátom. — *Drevoriib.* To ste nemali preč dať, aspoň tú celoročnú pamiatku mali ste si zadržať. Nehnevá sa váš krajan na mňa pre ten odkaz? Razom byť kaplánom a kupcom, to je veru ťažká vec. — *Očkov. L. K.* To len taká návšteva bola „nebuď tu, id' preč“. — *Bánovec. M. N. Šuchták.* Kto chytro pracuje, z toho ešte nenasleduje, že je on povrchný chytrák; kto ale je šuchtákom, z toho tiež nenasleduje to, že by jeho práca základná a dôkladná musela byť. — *Sedliak.* Hja kto tak smýšľa, že radšej bude o pol noci orať, ako na obed učiť sa, ten nech trpezlivý je v ťažkej práci. — Ja bych si z toho nič nerobil, pán *L. V.*, lež to bych si myslel, že keď ma somár kopne, nechod na žalobu k rychárovi. — To sú socialistické náhľady u vás v Orešanoch, keď si myslíte, že chudobný človek hotová opica. — *Kočín.* Nevie, koľko je u vás kočov; toľko ale viem, že pera a atramenta, ba snád aj *Kreštan* bojíte sa. — *Odsekalouce.* O veľa mladší som, nežli že bych vám istú radu mohol dať, to si a'e dobre zapamätajte, že skorej vychová jeden rodič päť detí, nežli tých pätnásť detí jedného rodiča. — Svätú trpezlivosť vám odporúčam, Šipkovan, bárs sám uznávam, že svokra a huspenina je len studená dobrá. — *Nové-Mesto.* Dajte mi pokoj s takými klebetami. Vy taký pobeňaj musíte byť, že nezadlho i s Váhom budete naháňať sa. — *Štefko Chrapuš.* Pre kašeľ vašej starej by ste nám mohli aspoň o tom písať, ako sú s vami krivonosí spokojní. — *Hrachovište.* Vy ste o veľa lepší, ako vás jednú predom mnou viacerí opisali. Teraz vidím, že len toho ošmietujú lagani, kto dačo stojí. O naničhodníka ani nepriateľ a protivník nestojí. — *Urmín.* Čo chvíľa vás navštíví blato, čo bude potom, keď už teraz tak vyprávate.

Štefan Margyák, Magyafalva; Melhior Hamerha, Sebeš; Andrej Lux, Levčca; Štefan Radzó Pinyak, Hruštin; Ján Bucsik, Detrekó-Sv.-Mikuláš; Ján Krivý, Bossócz; Anton Škvarenina, Vág-Szerdahely; Alexander Koronačka, Valaszka-Bella; Andrej Chalpoš, Valaszka-Bella; Anton Gábor, Zsolnafalu. Vaše čísla nazpät prišli. Prosíme odpísať, či ste ich vy poslali nazpät alebo svevolnosť pošty tak zakročila.

Vrele prosíme čtených spolupracovateľov a dopisovateľov „Kreštan“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu, alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď to potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomysle,

urmn

Knižná polica.

Pašie na kvetnú nedeľu a veľký piatok. Znamenitá kniha s notami, pre pánov organistov a choralistov. Cena broš. výtisku 40 kr., viazaného v plátne 60 krajciarov. Vrele odporúčame.

Mesačník „Naša Nádej“ rečený vrele odporúčame ct. čitateľom. Obyčajne na 24 stranách on vychádza každý mesiac. Tieto sošity majú za cieľ rozširovať poklonu k prev. Sviatosti Oltárnej. Cena na celý rok 80 kr. Zvlášte duchovným a ruženským spolkom ich odporúčame do priazne.

„**Veľká Novina**“, čili la saletteské pro-roctvo, ktoré vzfahuje sa na koniec sveta, a ktoré Panna Maria dvom pastierskym deťom sdělila. Cena 25 kr. — **Veľká pliaga sveta.** 120 strán obsahujúce dielo toto vysvetľuje veľkú novinu. Opisuje boj Ancikrista s Eliašom a Henochom, opisuje i to, v jakom tele budeme vzkriesení, kde budeme bývať, čo budeme jiesť atď. Cena 70 kr. — Tieto diela razom objednané stoja 80 kr. Vrele ich odporúčame.

Bibli české, vydal v Kráľovských Vinohradoch Fr. Horálek. — **O Bibli Kráľické** (3 kr.); — **Povedme zákon sami** (6 kr.); — **Kšaft** (3 kr.): tieto brošurky tiež Horálek vydal.

Budapeštianske obchodné zprávy.

1. Zbožie. Pšenica (žito) banátske 00—00. — Od Tisy 12.90—13.50. — Od Pešti 12.85—13.45. — Zadunajské 12.85—13.50.

Raž 8.20—8.80.

Jačmeň na krmenie 6.50—6.80. — Do pálenieš 7.00—7.50. — Na pivo 8—9.50.

Oves 6.80—7.10.

Kukurica 5.35—5.40.

2. Múka.

0	1	2	3	4	5	6	7
20.00	19.70	19.50	19.20	18.90	18.50	18.20	16.60
			7½	8			
			14.00	8.40			

Otruby fajnové 4.70, grobovité 4.60.

3. Strovy. Veľká biela fizuľa 6.75. — Malá 7.50. Hrach 8.50. — Pšeno 4.75—5.50. Konopné semä 7.25—7.50.

4. Semä na sejbu. Červená jatelina 38—45 zl. Staré semä 34—38 zl. — Lucerna 40—50 zl. — Baltacim 13.—13.50. — Muhar 5.75—6 zl. Ladník 6—6.25.

5. Hyd a vajca. Kura 60 kr. — Sliepka 70 kr. — Kapún 1 zl. — Morka 2.80. — Krmená hus 3.60. — Kačka 1 zl. — Krmená kačka 1.50. — Vajca 6—7 kusov 20 kr., 32—34 kusy 1 zl.

6. Svine. Prasce 1 pár 120—180 kilov 49—51 zl. Staré, 1 pár 400—500 kilov 47—49 zl.

7. Telce. Živé 40—46 kr. kilo. Sekané mäso 55—60 kr. kilogram.

8. Masť a slanina. Sviňská v sudoch 57—59 zl. — Bielotabuľová 53—55 zl. (v troch kusoch). — Udená slanina 58—59 zl.

9. Remeň funtový od 14—18 kl. terey 142—144.

10. Kraviny vrázkované 5—6 kilové 170—175.

11. Tefaciny barnavé 10—13 kl. 390—420.

12. Potrava. Seno. Lúčne seno 1.80—2.30 kr. — Slama. Na postielanie 1.40 kr. — Žup 1.60 kr.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE LEN VYDAVATEĽSTVO „KREŠTANA“ PRIJÍMA.

TLAČIAREN

SVÄTÉHO GERHARDA

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písňami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvlášte vyzýva pozornosť preveleb. knazstva a obeených predstavenství na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický cent stojí 6 zl. 50 kr.

Prosíme pozor dat'.

V Maďarorságu veľmi je rozšírené v obchode zavratníctvo a ziskuchtivosť. Od tej doby čo som s kosou „sv. Antona,“ ktorej chýr rozšíril sa po celej krajine, zavratníkom trochu na prsty klopol, všemožnými figfami napodobňujú ju a prevádzajú ľudí, že ich ľahký tovar je kosa „sv. Antona,“ proti tomu osvedčujem sa, že v Maďarorságu nedržim ani jednateľa ani podomníka. Opravdivá kosa „sv. Antona“ len u mňa wôže sa dostať.

Ctené vidiecke obecnstvo nemôže sa zaobísť bez jedného nástroja, bez kosa. Dobá kosa je poklad; zlá kosa je taká ostuda, ktorá ani toho nenie hodná, aby sme ju do ruky chytli. Každý to dobre vie, a predsa mnohí slepo veria zriedkavými líškavými výrazy vychválenými kosáma týmto dopieravým odpredávačom. Toto je tá jediná kosa, ktorá doposiaľ nad všetko očakávanie úplne vyhovela žiadost kupovačov.

Kosa „Sv. Antona“

právne zaslúži byť menovaná kosou ľudu, ako ju na mnohých miestach menujú.

Toľkých a takých uznani pôvod je ten, že je ona trváca, ani pritvrďá, ani primáká není a podivuhodne ľahká.

Kosa je tenká, ale hrdlo má mocné, šikuje sa ona do ruky obyčajného kosca; nemusí sa kováčovi poslať, aby jej zohol hrdlo, pretože následkom tohoto obyčajne zmäkne zadná časť kosa.

Vela gazdov následkom chybného kuvania aj tú najlepšiu kosu pokazia. Pri kose „sv. Antona“ nemôže sa to stať, pretože ona už vo vykuvanom a vyprobovanom stave dostane sa do ruky kosca.

Po jednom kuvaní aj behom viac dní dobre kosi kosa „sv. Antona“ a po jednom brúsení aj na 150 krokov sa dá s ňou dobre kosiť aj tá najtvrdšia brehová trava.

Za každý kus dobre stojím; nezodpovedajúci premením.

Ceny kosí „Svätého Antona“.

Zdĺžka cmtrov:	70	75	80	85	90	95	100
Cena kosa	zl. 1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 kr.

Amerganský kosový kameň je veľmi zodpovedajúci tomu cieľu. Cena 25 kr., 10 kusov 2 zl. Strieborno-ocelová habka s kladivkom v skovadle 85 krajciarov. — Ocelové kosáky „sv. Antona“ po kuse 35 kr., 10 kusov 3 zl. — Pri objednaní 5 kosí, franko, pri objednaní 10 kusov jedenásty sa pričini. **Jozef Sohr v Somogy-Szille.**

Kosa len vtedy je opravdivá, jestli na stupni je môj obranný znak, na tabuli ale toto sa dá čítať: **Ocelová kosa sv. Antona Sohra.**

Obrázkový cennoslov zdarma.

Krajinský sústredný sklad kresťanských potravných spolkov.

Budapešť, IX., Ferencz-körút 16.

Telefon 61—59.

Svätého = Gerharda

Telefon 61—59.

TLAČIAREN a VYDAVATEĽSTVO KNÍH

BUDAPEŠŤ, VIII. OKRES, PRÁTER-ULICA 44.

odporúča sa na vystavovanie tlačových dielov a síce: týždenníkov, kníh, cenoslovov obežníkov, povolani kariet oddania sa, tanečných poriadkov, náročných oznamov v utešenej podobe a lacnej cene.

Vidiecke objednávania hneď sa prevedú.